

Strokovni list za povzdigo gostilničarskega obrta.

Glasilo „Deželne zveze gostilničarskih zadrug na Kranjskem“.

List izhaja 10. in 25. vsakega meseca.
 Za posamezne člane v „Deželni zvezi“ včlanjenih zadrug stane list celoletno K 4.—, za člane onih zadrug, ki so v „Zvezi“ in ako so uvedle obvezno naročbo lista za vse člane, pa celoletno K 2.—. Sicer stane list celoletno K 5.—, polletno K 2'60, četrletno K 1'30 in posamezna številka 25 vinarjev.

Cena inseratov: 1/48 strani K 1'50, pri večkratnih objavah popust.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Marije Terezije cesta šte. 16.

Strankam je uredništvo na razpolago vsak ponedeljek in petek od 4.—6. popoldne.

Rokopisi se ne vračajo. Rokopise in objave je pošiljati do 5. oziroma do 20. vsakega meseca, s tem dnem se uredništvo zaključí.

Štev. 6.

V Ljubljani, 19. junija 1915.

Leto II.

Zvezne objave.

Vse dopise, poročila, naznanila itd. za uredništvo in upravništvo »GOSTILNIČARJA« je pošiljati: Ljubljana, Marije Terezije cesta 16.

Nade in skrb za žetev.

Pred kratkim objavljena poročila o žetvi v obeh državnih polovicah z zadovoljstvom konstatirajo, da je po dosedanjem stanju polja upati v monarhiji na najboljšo žetev. Prezimovanje, ki je zlasti za uspeh žetve na Ogrskem odločilno, je prešlo brez posebnih škod. Pomladna setev se je tudi pod ugodnimi okolnostmi končala. Ozimina je povsod jako zadovoljiva, pomladna setev je tudi po vseh krajih dobro pognala in tudi pomanjkanje dežja ni oviralo rasti ozimine. Na Ogrskem je nasejana ploskev žita prav tako velika kakor v prejšnjih letih. V tostranski državni polovici pa je vsled tega, ker se je omejila nasaditev repe, z žitom nasejana ploskev najbrže večja kakor poprej. Sicer se ne morejo še določiti natančne številke, vendar je upati, da bo zlasti na Ogrskem žetev žita znatno prekosila ono prejšnjega leta. V naši državni polovici se bo pa, ker se je na Češkem in Moravskem veliko več žita nasejalo, izenačil izpad v onih krajih, ki so pozorišče bojev. V splošnem se danes lahko reče, da bo letošnji žitni pridelek lahko pokrtil potrebščine države in da v tem oziru ni treba imeti skrbi, dejstvo, ki ni le gospodarsko največje važnosti, ampak daje tudi možnost, vztrajati v težkem boju, ki ga bojujemo na vse strani.

Obenem pričakuje avstrijsko prebivalstvo od ugodnega izida žetve olajšanje draginje in zadostno oskrbo s kruhom in moko. Ali je ta nada opravičena in od katerega časa se bo potrebščina moke pokrila iz nove žetve? Glede zadnjega vprašanja je na Ogrskem računati z začetkom žetve rži v zadnjih dneh junija; žetev pšenice in ječmena prične teden dni pozneje

in v normalnih razmerah pride nova rž v drugi polovici julija že na trg in v mline; koncem julija in začetkom avgusta se pšenica in ječmen že v večjem obsegu razpošiljata. To velja za ogrske izdelke, ki imajo prednost v času. Na Nižje Avstrijskem prične žetev kake štirinajst dni ali tri tedne pozneje kakor na Ogrskem, na Češkem in Moravskem ter v alpskih deželah pa za cel mesec pozneje.

Že od več strani so se dvignili glasovi, ki so kazali na to, da tudi z novo žetvijo še ni prišel čas, da bi se oskrba prebivalstva s kruhom in moko prepustila prosti volji producentov in trgovcev, ampak da mora vlada še nadalje nadzorovati oskrbo. Gotovo z vso pravico! To je v interesu tako poljedelcev kakor konzumentov. Prebivalstvo sme zahtevati, da se pri dobri žetvi olajša draginja; na drugi strani se pa mora tudi navaditi na misel, da mora tudi v prhodnosti po izkušnjah zadnjega leta vladati v porabi žita določena enakomernost. Lansko leto je vlada žal prepozno segla vmes in zato so nastale v zadnjih mesecih težave v preskrbovanju ki bi nikoli ne nastopile, če bi se pravočasno uvedel pritisk na pametno štedenje v porabi pšeničnih in mlevskih zalog. Tudi se je že prišlo do spoznanja, da z določitvijo maksimalnih cen ni nič storjenega, prav tako malo kakor z akcijo posameznih občin in dežel, ki so brez ozira na razmere splošnosti hotele preskrbo s kruhom in moko gotovih mest ali večjih ozemelj same izvesti. Tudi se ve, da se mora že od začetka natančno določiti, katera živila je treba izključno za ljudi rezervirati in kateri naravni pridelki naj se porabijo za živalsko prehranitev. Tako mlinci kakor peki so se naučili več novih izdelovalnih vrst. Danes se prav dobro ve, kako je treba zaloge rabiti; kratkoma, zdaj vemo, kako se morajo zaloge namenu primerno porabiti in razdeliti. — Vlada si mora biti že danes na jasnem, da je treba vso preskrbo prebivalstva z moko in kruhom izvesti po enotnem načrtu. Najvažnejše pa je, da je treba to akcijo

pričeti s prehodom od stare na novo žetev in pri tem tudi stopnjevale znižati cene. Tudi dogovori z ogrsko vlado se morajo pravočasno vršiti, da se ne bodo zopet ovirale dobave z Ogrskega, ki so od srede julija do srede avgusta odločilne. V času enega in pol meseca, ki nas še loči od te dobe, naj se določi načrt v sporazumu z ogrsko vlado, da bo prebivalstvo deležno nove bogate žetve, ki se jo pričakuje.

Tudi s stališča poljedelcev je poseganje vlade v to zadevo vsekakor potrebno. Primeren začetek se je že storil s tem, da so se prepovedale predprodaje. V sedanjem trenutku se mora izključiti vsaka špekulacija, da se tako določitev cene kakor oskrbovanje izvrši s socialnega stališča. Po sebi umevno se poseganje vlade ne da tako občutno izvesti, kakor na primer zahtevajo ogrski agrarci, ki zahtevajo, da se takoj zopet uvede carina na žito. Od druge strani je zopet prišel predlog, naj se uvede monopol na žitno trgovino. To bi bila še najprimernejša oblika tako v korist poljedelcev kakor konzumentov. Ta žitni monopol bi se moral v obeh državnih polovicah istočasno uvesti in njegova smer bi morala uvaževati le splošnost cele monarhije ter socialno stališče.

Glede koristi poljedelcev od vladnega poseganja bi bilo najprej treba skrbeti, da se dela pri žetvi primerno in pravočasno izvrše. Poljedelcem bi se morale naložiti gotove obveznosti za mlatenje; končno bi se moralo pri prevzemu žita od poljedelcev na Avstrijskem in Ogrskem po enotnem načrtu postopati. Nihče ne more naprej povedati, kako se bodo splošne razmere tekom žitne kampanje uredile in če ne bodo morda še nastopili momenti, da bo mogoče veliko uvažati iz inozemstva. Potem bi se seveda določitev cen nenadoma znižala in bi gotovi poljedelci takoj po žetvi veliko profitirali, drugi, ki bi pozneje prodali, pa morda nič ali le malo. Zato bo morala vlada določitev cen sama vzeti v roke in jih le stopnjema

znižati, da bodo imeli vsi poljedelci enake koristi in enake škode.

Vojni žitni prometni zavod bo lahko še nadalje izvrševal naloge, ki jih ima izpolnjevati država. Sicer ima ta zavod prevzemati le ono žito, katero mu nakaže država vsled rekvizicij, ter tudi razdeliti po danih naročilih; način razdeljevanja pristoji pa politični upravi. Dobro bi bilo, da bi se prodaje žita sploh prepovedale in bi vlada takoj v začetku rekvirirala žito. Gori omenjeni zavod bi pa potem prav lahko izenačil časovne in krajevne razlike z ozirom na potrebnost, ako bi imel zadostno množino žita na razpolago. Ker se ravno ta čas, ko to pišemo, vrše razprave v trgovinskem ministrstvu, želimo le, da bi bila smer vladne akcije taka, da bi se vpoštevala splošna blaginja države, konzumentov in producentov, in kar je glavno: zadostna in cena hrana prebivalstva.

Prepoved prodaje mesa dva dni v tednu pri mesarjih in gostilničarjih.

Naredba notranjega ministra v sporazumu s trgovskim in poljedeljskim ministrom z dne 8. maja 1915 glede zagotavljanja mesnih zalog, ima naslednje besedilo:

§ 1.

Prodaja mesa, surovega ali pripravljene (kuhanega, pečenega, sušenega itd), kakor tudi obrtna prodaja jedil, ki do cela ali deloma obstoje iz mesa, je dovoljena le pet dni v tednu.

Kot meso se v tej naredbi razume goveje, telečje, prašičje in kurje meso, izvzemši klobase in notranje organe zaklanih živali, kakor pljuča, jetra, ledice, možgani itd.

§ 2.

Politična oblast mora dneve, ob katerih je dovoljeno prodajati meso in obrtoma dajati mesna jedila, določiti in javno naznaniti. (Kakor znano, so ti dnevi vsi razen torika in petka.)

§ 3.

V posebnih, ozira vrednih slučajih, zlasti za **zdraviliške zavode**, sme politična okrajna oblast ali od te določeno mesto

od slučaja do slučaja na tozadevne prošnje dovoliti izjeme od določb §§ 1 in 2.

Obrtniki, ki na podlagi takega dovoljenja oddajajo meso tretjim osebam, morajo voditi **zapisno knjigo**, iz katere mora biti razvidna oblast, ki je dala dovoljenje, ime in bivališče stranke kakor tudi vsaki stranki oddana množina in vrsta mesa.

§ 4.

Določila § 1 in 2 **se ne porabljajo** na prodajo mesa v svrhu prehranitve **vojaških oseb**, ki so v naturalni preskrbi, mesarji pa morajo izročiti meso le proti potrdilu, katero je vpisati v zapisno knjigo (§ 3).

§ 5.

Ob dnevih, ob katerih ni dovoljena prodaja mesa, ne smejo obrtniki v svojih, odjemalcem odprtih prodajnih prostorih **mesa imeti v zalogi**. Politična okrajna oblast in v krajih, kjer obstoji posebna deželnokežja policijska oblast, tudi ta, je opravičena, po svojih organih v prostorih, v katerih je meso na prodaj, vsak čas izvrševati ogleda ter vpogledati poslovne zapiske.

§ 6.

Občine so obvezane k sodelovanju pri izvršitvi te naredbe.

§ 7.

Prestopki te naredbe in na njeni podlagi izdanih predpisov se kaznujejo, ako dejanje ni podvrženo strožji kazni, z denarno kaznijo **do 2000 kron** ali z **zaporom do treh mesecev**, pri obteževalnih okolnostih pa z denarno kaznijo do 5000 K ali z zaporom do šestih mesecev. Ako zakrivi prestopnik, se sme, če so dani pogoji § 133 b), odst. 1., lit a) obrtnega reda, odrediti odtegnitev obrtne pravice.

§ 8.

Naredba stopi z dnem razglasitve v veljavo.

Zadružne objave.

Gostilničarska zadruga ljubljanska poroča: Vsled nastalih vojnih razmer so pivovarnarji zopet zvišali cene piva za 3, oziroma 4 krone pri hektolitru. Gostilničarjem tedaj zopet ne preostaja drugega, kakor iti s tema korakoma kvišku pri ce-

nah piva, in sicer so se dogovorili za enotno ceno pri vrčku, t. j. pol litra na 28 vin, za čašo $\frac{3}{10}$ litra pa 20 vin.

Redni občni zbor pomočniškega zbora gostilničarske zadruge ljubljanske se je vršil dne 29. marca 1915. Po enournem čakanju otvori načelnik gosp. Carl zborovanje, pozdravi navzoče, predstavi magistratnega komisarja gosp. dr. Berceta in zadružnega načelnika gosp. Kavčiča ter da prebrati zapisnik zadnjega občnega zbora, ki se brez ugovora odobri. Nato poda tajnik zadruge letno poročilo o delovanju pomočniškega zbora v pretečenem letu, kar se tudi brez ugovora vzame na znanje. Iz letnega poročila posnamemo, da je pomočniški zbor v pretečenem letu pač deloval, v kolikor mu zakon dopušča, brigati se za koristi svojih članov, po predpisanem načrtu, a tudi po pregovoru, ki pravi, da Rim tudi ni bil v enem dnevu sezidan, torej polagoma in vedno le nekaj, ne vsega naenkrat. Bilo bi v organizaciji gostilničarskega uslužbenstva potrebno še marsikaj urediti; tako pri vajenstvu kot pomočništvu, a Ljubljana je precej majhna, večina članov pomočniškega zbora nezavednih in vsled tega ni doseči posebne solidarnosti med člani, edinosti, ki je potrebna, kadar se imajo zgoditi preobrti na bolje. Posamezniki pa si tudi ne žele za vse druge iti v boj proti neprilicam in krivicam, ki se še kjerkoli gode z uslužbencem. Tako torej prihaja, da nima pomočniški zbor ob koncu leta — razen nekaj primernih ukrepov — nič posebno bistvenega poročati. Sicer se je bilo treba pomočniškemu zboru pečati v pretečenem letu s precej delikatno zadevo. Načelstvu so prihajale večkrat pritožbe, da gotovi gospodarji kaznujejo vajence z denarno globo v slučaju, da je ta — če je moral biti predvečer itak čez zakonito določen čas v obrtu, zamudil točno in pravočasno nastopiti zjutraj zopet službo, in sicer kar po 1 krono za en slučaj, tako da je vajenec, ki ima 10 kron mesečno izgovorjenih, prav lahko še končno gospodarju rekel: »Gospod, boglonaj, ko ste mi vse vzeli.« Takih kronic se je precej vzelo, dotični, ki so bili teh glob deležni, lahko to pričajo, a kam so se oddajale, ne ve nihče, ker se ni vodil nikjer kak predpisani zapisnik. — Pomočniški zbor je v seji dne 22. junija sklenil, izročiti zadrugi tozadev-

LISTEK.

Nekdanja organizacija obrtnikov.

Starodavnemu načelu, da je v združenju moč, so se klanjali v srednjem veku vsi stanovi brez izjeme. Plemstvo, duhovščina, meščanstvo raznih mest med seboj, za časa puntarskih vojsk celo podložni kmetje; vse se je združevalo in organiziralo.

Z največjim uspehom, bi lahko rekel, se je organiziral obrtni stan v svojih cehih, katere si hočemo v svojem sestavu malo bližje ogledati.

Cehi (beseda izvira iz nemške besede »die Zeche«) so bili na kraj omejene strokovne zadruge obrtnikov ene vrste. Najvažnejši so bili cehi rokodelcev. Sicer so bili tudi trgovci združeni v enakih korporacijah; toda ker je bilo trgovcev v vsakem mestu le malo, rokodelcev pa takrat

silno veliko, si trgovski cehi niso pridobili tolike veljave kot taki, ker so osebe trgovcev stopale v ospredje, ne pa cehi kot taki.

Pojem in osnova cehov je popolnoma nemškega izvira; ker so pa naša mesta bila v srednjem veku organizirana popolnoma po zgledu nemških mest in je bila tudi organizacija stanov popolnoma ista, nahajamo v srednjem veku tudi po vseh naših mestih nemško organizirane cehe z vsemi svojimi dobrimi in slabimi lastnostmi in posledicami.

Cehi so nastali že v 11. ali 12. stoletju našega štetja. Potreba združevanja strokovnih sodrugov se je pojavila takrat, ko so se začeli podložniki seliti kot rokodelski pomočniki v mesta, kjer so dosegli prostost, ako so se leto in dan držali nemoteno v metu (po načelu »mestni zrak da svobodo«). Tedaj ni bilo nobenega oblastva v varstvo njihovih zadev, osobito ni bilo sodnika v nastalih strokovnih prepirih. Tako so nastale stanovske zadruge, ki so imele v raznih krajih razna

imena; mi jih poznamo pod imenom ceh ali tudi ceha. Bili so pa cehi izpočetka popolnoma privatnopravne družbe stanovskih tovarišev, a postali so sčasoma javnopravne korporacije z lastnim zakonodajstvom in sodstvom ter so imeli važno besedo tudi pri mestni upravi.

Kakor je bil razvoj cehov v raznih krajih različen, tako se nam vendar kaže povsod ena in ista temeljna misel.

Cehi so doživeli svojo lepo dobo v 17. stoletju, a so potem začeli propadati silno naglo, ker se niso znali prilagoditi izpremenjenim razmeram. V boju z interesi skupnosti so izgubili vso veljavo in naposled prenehali; današnje prostovoljne združitve obrtnikov v zadruge so nekaj popolnoma drugega.

Obrtni cehi so bili za tisti čas, ko so nastali, velikanskega pomena, ki se je javljal v pripoznanju obrtnega dela; obrtni delavec se je lahko napram drugim stanovom družabno in gospodarsko kot svoj stan organiziral. S pomočjo cehov se je

no spomenico z zahtevo, da zadruga stori potrebne korake pri obrtni oblasti, da se proti dotičnim gospodarjem, ki goje opisano zarubljevanje žuljavo zasluženih kronic mladostnih delavcev, postopa in da se izkaže, kam se steka tisti denar. Kakor je pomočniškemu zboru znano, je zadruga potrebno ukrenila s tem, da je vsem gospodarjem, ki imajo vajence, razposlala okrožnico, da so v pritožbah navedena dejstva nedopustna. Tudi obrtni oblasti je naznanila to nepravilno postopanje. Kakor se je te dni pomočniškemu zboru od strani zadruge sporočilo, so vsi gospodarji, ki imajo vajence, napram obrtni oblasti zanikali, da bi nalagali globe. Ker bi obrtna oblast vsled tega morda bila v mnenju, da pritožbe niso bile upravičene, je potrebno, da bo navedel pomočniški zbor imenoma priče, ki so bile deležne teh šikan. — Glede nadaljevalne strokovne šole za vaještvo gostilničarske in kavarniške stroke, je pomočniški zbor največ storil, da je prišlo do tega, da je vlada ukazala, da se ima tudi vaještvo gostilničarskih obrtov podvreči nadaljevalnim šolam. Kakor nam je znano, je zadruga že storila vse potrebne korake, da se ustanovi lastna zadružna strokovno - nadaljevalna šola in bi bila ta že lansko jesen pričela delovati, da ni vlada vsled nastale vojne pouk obrtnih šol začasno sistirala. — Odborovih sej je bilo troje, pri katerih se je razpravljalo o raznih stanovskih zadevah. Članov je bilo začetkom leta 650, in sicer 209 moških in 441 ženskih. — Umrli so: Haler Franc, Hlad Jože in Bervar Helena. Koncem leta je bilo le 632 članov; to zmanjšanje se je pač zgodilo radi tega, ker jih je izmed moških članov mnogo odšlo k vojakom. — K četrti točki dnevnega reda se poroča, da so se člani na sestanku dne 15. marca že zedinili za kandidate in za ustmeno volitev. Ker proti temu ni ugovora, se predlaga, voliti načelnikom namestnika gosp. Pogačnika Rudolfa, za odbornike pa gg.: Kogej Ivan, Vreček Rudolf, Nesman Franjo in Erat Ivan. V nadzorovalni odbor se predlagajo: Sedej Jakob, Gajšek Josip kot odbornika in Schrey Edvard ter Klančar Maks kot namestnika. Vsi predlagani se z dvignjenjem rok soglasno izvolijo. — K posameznosti se ni nihče oglasil, zato zaključni načelnik občni zbor ob 4. popoldne.

Redni občni zbor pomočniške bolniške blagajne gotilničarske zadruge ljubljanske se je vršil dne 29. marca 1915 v navzočnosti precejšnje udeležbe članov, obrtnooblastvenega zastopnika gosp. dr. Berceta in zadružnega načelnika gosp. Kavčiča. Po otvoritvi zborovanja se prečita zapisnik zadnjega občnega zbora in odobri. Nato se poroča o delovanju blagajne v pretečenem letu in poda statistično poročilo, kar se istotako vzame na znanje. Iz teh poročil povzamemo sledeče: Kadar je kak zavod ali inštitucija, kakršne so bolniške blagajne že leta in leta v delovanju, je umevno, da se razen malih statističnih sprememb, ako ni silnih epidemčnih bolezni, ne zgodi lahko kaj posebno bistvenega, kar bi dalo povod obširnejšim poročilom. Blagajna pomočnikov, pripadnikov gostilničarske zadruge ljubljanske, daje svojim članom najpravičnejše in kulantno vsakovrstne podpore in pripomočke bolniškoblajniških predpisov. Tako zdravnika — v potrebi tudi specialista — bolnišnice, zdravila, kakor tudi denarne podpore. — Zloraba slednjih ali simulacije se ne pripete lahko, ker so upravni organi praktični in kontrola izborna. — Ministerialnih naredb, ki se tičejo predpisov ravnanja s podporami in bolnišninami za časa vojne, se blagajna po možnosti drži, ne prikrajšuje pa pri tem resnično potrebnih na podporah. V odborovih sejah so se dvomljivi slučajji za podpore ali za razna povračila predizdanih stroškov vedno po možnosti pravično in kulantno rešili. — Bolezen in umrljivost ni v preteklem letu presilno vladala. Oboletosti je bilo 695 slučajev, bolnih dni s podporami pa 764 v bolnišnici, 990 pa na domu, skupaj 1754. Porodov je bilo naznanjenih 8, umrlo pa je troje članov, in sicer 2 moška in ena ženska. Odborove seje so bile štiri, uradnih in drugih spisov je došlo in bilo rešenih 79, članov ima blagajna povprečno 600, s priklopitvijo Spodnje Šiške k Ljubljani pa se je število članov zvišalo na okrog 650. — V gospodarskem oziru je blagajna tudi v letošnjem letu znatno napredovala, o čemer boste slišali pri poročilu o računskem zaključku. — K poročilu o računskem zaključku za čas od 1. januarja do 31. decembra 1914, podasta gg. Erat in Nesman izjavo, da sta knjige in račune pregledala ter vse v redu našla, zato

predlagata vodstvu absolutorij. To poročilo se glasi: Dohodki: Prebitok iz prejšnjega leta na gotovini v blagajni 814 K 08 vin., doneski članov 7607 K 98 vin., doneski delodajalcev 3907 K 98 vin., na kaznih po magistratu 215 K. Vsota vseh dohodkov je 12.545 K 04 vin. Izdatki pa so bili sledeči: Bolniških podpor se je plačalo 1213 K 15 vin., zdravnikom in za kontrolo 2051 K 47 vin., za zdravila 582 K 59 vin., v bolnišnicah in prevoznih stroški 1795 K 96 vin., pogrebni stroški 260 K; plače uslužbencem 2880 K; najemnina, kurjava, pokojninskemu uradu v Trstu, zavarovalnina, izredne podpore, tiskovine, pisarniške potrebščine itd. 877 K 94 vin., tako da je bilo skupnih izdatkov 9661 K 11 vin., torej prebitka 2883 K 93 vin. Od teh se je naložilo v »Mestni hranilnici ljubljanski« 2000 K, 883 K 93 vin. pa je bilo 31. decembra v blagajni. Skupno pemoženjsko stanje blagajne je bilo koncem leta 1914 sledeče: V »Mestni hranilnici ljubljanski« je naloženih z obrestmi vred 25.326 K 94 v, gotovine v blagajni 883 K 93 vin., vrednost inventarja po odpisu obrabe 150 K 12 vin., terjatve na prispevkih 137 K 95 vin., tako da znaša vsota aktiv 26.498 K 94 vin., po odštetju računov, ki niso bili dne 31. decembra še plačani, ali še ne v rokah, znaša čisto premoženje še vedno nad 26.000 kron in se je od lanskega leta zvišalo za 3382 K 17 v. K letu praznuje blagajna desetletnico; upajmo, da bo tistikrat izkazala še višji rezervni zaklad. S to željo konča poročevalec poročilo o računskem zaključku in prosi gospode revizorje, da poročajo, kako so našli knjige in račune. Poročilo revizorjev je navedeno že zgoraj. K posameznostim poroča upravitelj, da se je pri predložitvi izpremenj. pravil v odobritev, pomotoma pripisal neki na robu samo za primerljaj skicirani osnutek druge spremembe § 7, kar pa od občnega zbora ni bilo sklenjeno in se tudi ne želi spremeniti. Zato je potrebno, podati izjavo občnega zbora, da tista pripomba iz pravil zopet izgine. Zborovalci podajo soglasno tako izjavo, kar se zabeleži. Gospod podnačelnik Pogačnik Leon navaja, da načelnik gosp. Carl že nad 5 let nosi breme načelstva, imajoč pri teh poslih mnogo gmotnih stroškov, zato predlaga, naj mu blagajna izkaže svojo zahvalo za njegov trud s tem, da mu v po-

posrečilo meščanu družabno in gospodarsko se od plemstva osamosvojiti. Takratni obrtniki so bili navezani na to, da se družijo, ker se posamezniki niso mogli ubraniti krivic vladajočih stanov.

Naravno je torej, da so nastale obrtne združitve v svrhu varstva obrtnih interesov. Z združenim nastopom pa se niso samo ubranili zunanjih napadov, ampak dosegli so tudi celo vrsto predprav.

Srednji vek je bil doba privilegijev vsake vrste, naravno je tedaj, da so tudi cehi segali po privilegijih. Čut skupne moči, katera jih je tako uspešno branila sovražnika, jim je dal zavest moči, moččnosti; skupna moč jim je pridobila tudi nebroj privilegijev in monopolov. Tekom časa so cehi bili sredstvo v dosegu neopravičenih dobičkov, ker so izključevali konkurenco. Vsak se je trudil postati član cehe, ko je bil pa član, je branil drugim vstop v ceho. Tako so bila naposled cehovna pravila kriva, da je vse obrtno življenje hiralo.

Najstarejša pravila o cehih so iz Wormsa (ceh brodarjev 1106), Würzburga (1128) itd. Takratni cehi pa so bili le rahla zveza strokovnih drugov. Pozneje šele v 13. in 14. toletju, so cehi v deloma tudi krvavih bojih zoper staro patricijsko mestno upravo dobili priznanje in potrdilo svojih pravil, kakor tudi čim dalje večji vpliv na mestno upravo, volilno pravico v mestno starešinstvo itd.

Tako so postali cehi v mnogih mestih tudi politični faktorji, osobito tam, kjer je bila mestna uprava demokratična. Iz prvotno zasebnih zvez v svrhu varstva stanovskih, verskih in družabnih zadev in interesov so se razvile politične korporacije, katere so v mnogih mestih priborile obrtnikom prvo besedo v upravi mesta. V nekaterih mestih je postal samo tisti deležen glasu v mestni upravi, kdor je bil član kakega ceha, da celo meščan je mogel postati samo član ceha. V takih mestih so se združevali tudi neobrtniki v cehe, ali pa so vstopali v poprej čisto obrtne cehe, tudi

se je več majhnih obrtnih cehov združilo v en večji politični ceh (ako so bili sami zase premajhni); v isti namen so se obrtniki ene vrste, katerih je bilo za poseben ceh premalo, priklopili kakemu drugemu cehu, ki so si ga ustanovili obrtniki kake popolnoma druge vrste. V takih slučajih so se osnoval v tem (samo političnem) cehu zopet posebne zveze strokovnih tovarišev v varstvo čisto obrtnih zadev.

V 15. stoletju so bili po vseh mestih obrtniki vseh vrst organizirani v cehih, in mojstri so imeli v mestnem starešinstvu svoj glas.

Pogoji sprejema v ceho so bili:

1. neomadeževano ime;
2. zakonsko rojstvo, in
3. izpričevalo sposobnosti, kakor bi se namreč dandanes reklo.

Način izučanja je bil natančno določen.

(Dalje prihodnjič.)

vračilo njegovih faktičnih izdatkov sklene občni zbor dati 100 K remuneracije. Zborovalci temu predlogu soglasno pritrdijo. Član blagajne gosp. Tomc predlaga, naj bi se v podporo takim članom ali njih rodbinam, ki so bili v vojni poškodovani in so v veliki potrebi, dalo iz blagajniških sredstev podpore in naj se v ta namen da gotov znesek odboru na razpolago. Predlog se odobri in sklene v take eventualne namene izdati do 250 K. K sklepu pozdravi zadrugi načelnik gosp. Kavčič zborovalce ter priporoča, naj člani pomočniškega zbora in bolniške blagajne bolj širijo stanovsko zavest med seboj, saj bi jim moglo biti že to bodrilo, da imajo tako važen lasten inštitut, kot je bolniška blagajna, ki izborna procvita in je pravi blagor vsem članom. Priporoča tudi marljivejše posete občnih zborov. Ker se ni nihče več oglasil k besedi, zaključil načelnik občni zbor z zahvalo za udeležbo.

Gostilničarska zadruga v Kranju. IV. redni občni zbor »Gostilničarske zadruge za sodni okraj Kranj« se je vršil dne 29. marca 1915 ob pol 2. popoldne v gostilniških prostorih gosp. Fr. Kuralt v Kranju.

Gosp. načelnik otvori po polurnem čakanju, da je došlo dosti članov, občni zbor, konstatira sklepčnost v navzočnosti 45 članov. Nato pozdravi navzoče člane in zadrugi inštruktorja gosp. Henrika Stesko. Overovateljem zapisnika imenuje gg. Mihaela Velkavrha in Franca Rozmana. Preglednikom računov pa sta imenovana gg. L. Rebolj in J. Ručigaj. Blagajnikom občnega zbora se imenuje gosp. Peter Kobal.

Zapisnik zadnjega občnega zbora se brez debate odobri.

Gosp. načelnik poroča o delovanju zadruge v preteklem letu. Zadruga je štela koncem leta 1914 173 članov in od teh je bilo 119 moških in 54 ženskih članov. V najem oddanih je bilo 20 koncesij. Zadruga ima še 14 vajencev, oziroma vajenk. V letu 1914 se je vpisalo 4 vajence, enega pa se je oprostilo ter se mu izročilo tudi izpričevalo. Zadruga je zastopala koristi svojih članov pri 3 odborovih sejah deželne zveze in na občnem zboru iste. Imela je tudi 7 odborovih sej, katerih so se odborniki pridno udeleževali.

V teh sejah je odbor rešil 7 prošenj ugodno za podelitev koncesij, dvema prošnjama pa je odbor sklenil ugovarjati. Gostilniške koncesije je odložilo 6 članov. Nanovo pa je dobilo gostilniške koncesije 7 članov. V letu 1914 je došlo, oziroma se je rešilo 62 poslovnih spisov.

Zadruga je izposlovala od c. kr. okrajnega glavarstva, odnosno c. kr. deželne vlade za Sveti in Silvestrov večer podaljšanje policijske ure. Na c. kr. okrajno glavarstvo v Kranju se je vložila prošnja glede preklica policijskih predpisov za gostilniške hleve, kateri prošnji pa se ni ugodilo. Od gostilničarske zadruge se je vložila tudi dne 8. januarja 1914 pritožba proti razglasu z dne 18. decembra 1914 glede prepovedi žganjetoča ob nedeljah in praznikih. Pritožba pa se je zavrnila. Zadruga je članica deželne zveze gostilničarskih zadrug v Ljubljani. Vsled tega ji ni potreba imeti lastne posredovalnice za službe, ker ima isto dobro organizirano deželna zveza v Ljubljani. Načelnik priporoča članom, naj se vedno obračajo, kadar rabijo natakariče ali služkinje, na to posredovalnico. Zadruga je naznanila tudi

izraz sočutja povodom smrti Nj. c. in kr. Visokosti nadvojvode Frana Ferdinanda na najbolj nam priljubljeno cesarsko hišo. Ker poročilu načelnika nihče ne ugovarja, se isto odobri.

Zadruga je imela v letu 1914 205 K 67 vin, čistih dohodkov, čistih izdatkov pa je bilo 69 K 58 vin.

Premoženje zadruge koncem leta 1913 je znašalo 902 K 84 vin., koncem l. 1914 pa 1076 K 09 vin. Zadruga je napredovala torej v letu 1914 za 173 K 25 vin. Od zadrugi premoženja 1076 K 09 vin., je podpisane vsled sklepa odborovega 600 K vojnega posojila. V mestni hranilnici v Kranju je naloženih pod knjižico št. 19.752 385 K 65 vin., ostanek 90 K 44 vin. je pa v zadrugi blagajni.

K tej točki dnevnega reda izjavi preglednik računov gosp. L. Rebolj, da se je našlo račune v redu. Blagajniško poročilo se soglasno odobri.

Načelnik omenja na kratko približne dohodke, katere bo imela zadruga v letu 1915, glede stroškov v letu 1915 pa omeni, da se bodo isti zmanjšali, ako današnji občni zbor odobri 7. točko dnevnega reda. Z odobrenjem te točke dnevnega reda se bodo zmanjšali zadrugi stroški za plačo tajnika.

Tudi letos sklene občni zbor z večino glasov, da se pobira zadrugi doklada po 2 K za list »Gostilničar«.

Načelnik pouči v kratkih besedah zborovalce, kako se mora vršiti volitev načelnika in odbora ter prečita celo načelnikovo, kateremu poteče z današnjim dnevom funkcijska doba. Med čitanjem odbora, se spomni načelnik v kratkih besedah zadrugi blagajnika gosp. Franca Pogačnika, ki je letošnje leto preminul. V znak sožalja prosi navzoče zborovalce, da se vzdignejo s sedežev, ter da se to zabeleži v zapisnik.

Skrutinatorjem pri volitvah se imenujeta gg. Rudolf Jeglič in L. Rebolj. Medtem podeli načelnik predsedstvo občnega zbora gosp. zadrugi inštruktorju.

Pri nato sledečih volitvah sta bila izvoljena z relativno večino glasov gosp. Franc Kuralt, gostilničar v Kranju za načelnika in gosp. Ivan Gašperlin v Šenčurju pa kot njegov namestnik.

Načelnik prevzame nato predsedstvo občnega zbora ter se zahvali zborovalcem za izkazano mu zaupanje.

Pri volitvah odbora so bili izvoljeni z relativno večino glasov sledeči gospodje: Peter Kobal v Kranju, Lovro Rebolj v Kranju, Ivan Šuštaršič na Klanecu pri Kranju, Ivan Paplar v Zgor. Besnici, Franc Rozman v Mavčičah, Mihael Velkavrh v Preddvoru, Franc Juvan v Olševku, Primož Žerovnik v Voklem, Jožef Oblak v Zapogah in Matevž Kern v Cerkljah.

Odbornikovim namestnikom pa so bili izvoljeni: Zdravko Kranjc v Kranju, Jernej Ručigaj v Kranju, Franc Lukeš v Kranju, Jožef Pravst v Prebačevem in Josip Golob v Šenčurju.

Za zadrugi blagajnika pa je bil iz srede odbora izvoljen gosp. L. Rebolj v Kranju.

Zastopnikom v zvezni zbor »Deželne zveze gostilničarskih zadrug v Ljubljani« so se izvolili: Franc Kuralt v Kranju, Peter Kobal v Kranju, Lovro Rebolj v Kranju, Ivan Gašperlin v Šenčurju, Franc Šuštaršič s Klanca pri Kranju, Ivan Paplar v Zgor. Besnici, Jakob Gorjanc na Prim-

skovem, Primož Žerovnik v Voklem in Ivan Grajzar na Primskovem.

Z ozirom že na pozno uro, je odšlo med skrutinijem volitev odposlancev toliko članov, da občni zbor ni bil več sklepčen, vsled tega se je vršila debata med še navzočimi člani.

Ad VII. To točko dnevnega reda pojasni natančneje gosp. zadrugi inštruktor. Ako sklene gostilničarska zadruga korporativni pristop zadruge glede zadrugi pripadnikov k »Pomožni blagajni v okviru zadruge rokodelskih in sorodnih obrtov v Kranju«, bi imel ta pristop za posledico, da morajo člani gostilničarske zadruge zavarovati svoje, bolniškemu zavarovanju podvržene uslužbence pri »Pomožni blagajni v okviru zadruge rokodelskih in sorodnih obrtov v Kranju« in potem preneha dolžnost, imeti te uslužbence zavarovane pri okrajni bolniški blagajni v Kranju. Posledica tega korporativnega pristopa zadruge »Pomožni blagajni« pa je vsled določil § 151 obrtnega reda nadalje tudi ta, da se bodo stekale odslej denarne kazni, ki jih bodo zapadli člani ali pripadniki gostilničarske zadruge radi prestopkov obrtnega reda v imenovano pomožno blagajno.

Na lanskem občnem zboru pa se je izjavil načelnik pomožne blagajne, če pristopi zadruga korporativno k pomožni blagajni, da se zadrugi da brezplačno na razpolago njenega tajnika in pisarniški lokal.

Navzočim članom se zdi torej bolj umestno, da sklenejo pristop k pomožni blagajni, od katere bo imela zadruga nedvomno velike koristi in vrhu tega nudi pomožna blagajna uslužbencem več ugodnosti. Nikakih koristi pa zadruga nima od okrajne bolniške blagajne v Kranju, kateri c. kr. okrajno glavarstvo nakazuje gostilniške kazni.

Navzoči člani soglasno sklenejo, da se da ta točka na prihodnjem občnem zboru kot IV. točka dnevnega reda, katere naj se glasi tako - le:

»Sklepanje o korporativnem pristopu zadruge glede zadrugi pripadnikov k pomožni bolniški blagajni v okviru zadruge rokodelskih in sorodnih obrtov v Kranju.«

Sklene se, vsled vedno večjega draženja vžigalic, odpraviti iste z gostilniških miz. Navzoči člani pozovejo načelnika, da napravi za to potreben razglas, ki naj se razdeli med vse gostilničarje.

Ker se k IX. točki dnevnega reda (slučajnosti) nihče več ne oglasi k besedi, zaključil načelnik ob 6. zvečer zborovanje, zahvali se še gosp. zadrugi inštruktorju za njegova važna pojasnila in veliko požrtvovalnost, katero je naklonil zadrugi.

Zadruga gostilničarjev, krčmarjev, kavarnarjev, žganjetočnikov in izkuharjev za ljubljansko okolico v Ljubljani. V zadnjem času so se zgodile med člani te zadruge naslednje spremembe: Karlu Jeršinu v Rudniku se je razširila koncesija na pravice, prodajati kavo, čaj in druga poživila s pravico, pridevati čaju rum. Gospa Frančiška Dimnik sme na račun svojih mladol. otrok izvrševati gostilničarsko koncesijo svojega pokojnega soproga Lovrenca Porenta pri Dev. Mar. v Polju hiš. št. 7, prej hiš. št. 62 v Slapah. France Artač je odobren kot zakupnik Anton Kobijeve gostilničarske obrti v Notranjih Gorah. Marije Erklavc gostilniško obrt

v Novem Vodmatu pa je vzela v zakup gospa Terezija Heuffel. Koncesija gospe Marije Smole v Novem Vodmatu se je prenesla iz hiše št. 59 v hišo št. 41 v Zg. Šiški se je prenesla v hišo št. 65 v izvrševanje po gospe Mariji Sever. Ignaciju Bahovcu v Mali Račni št. 48 se je podelila nova koncesija, medtem ko se je ona nje-govega očeta proglasila za ugaslo. Janezu Strahu v Zgor. Kašlju št. 6 se je istotako podelila gostilničarska koncesija po ugasli koncesiji Janeza Straha star. Gostilniška obrt pokojnega J. Weissa v Šiški se nadaljuje na račun ml. dedičev po vdovi Mariji Weiss. Franc Peterčevo gostilničarsko obrt v Podborštu št. 9 je vzela v zakup gospa Amalija Tomc. Gostilna pokojnega Janeza Gruma na Studencu št. 9 se vodi nadalje po vdovi Mariji Grum. Posest in gostilniško obrt v hiši št. 51 v Dravljah, kjer se izvršuje koncesija nekega Franca Brenka, je prevzela gospodična Marijana Florjančič. Gospodu Alojziju Javorniku v Lanišah se je podelila nova gostilničarska koncesija. Za Anton Bocovo gostilničarsko koncesijo v Novem Vodmatu je bila potrjena gospa Cecilija Sušnik, kot zakup-nica, za Anton Šlebijevo gostilničarsko obrt v Podborštu št. 8 pa gospa Suzana Hrovat. V Sneberjih št. 42 je prevzel g. Franc Avšič Josip Ložarjevo gostilno. Gos-podu Martinu Tomšiču v Vel. Račni je bila polagoma razširjena njegova žganje-točna koncesija na popolno gostilničarsko obrt. Ivani Kastelic na Fužinah pri Ljub-ljani je bila podeljena gostilničarska koncesija, katero je odstopila njena mati Ma-rija Kastelic. Franc Plevnikovim dedičem v Vevčah se je dovolilo naknadno prene-sti koncesijo v hišo št. 58. Ani Mrak v No-tranjih Goričah hiš. št. 22 je bila podeljena nova gostilničarska koncesija, medtem ko se je ta njenega očeta Janeza Artača iz-brisala. Glavarstvo tudi naznanja, da vo-dijo za časa, odkar so odšli soprogi v voj-no gostilničarske obrti Anton Belčevo v Št. Vidu in Karel Jeršinovo v Rudniku, in sicer prvo Frančiška Blagne in drugo Ur-šula Jeršin. Poleg že omenjenih ugaslih koncesij, ki so se nadalje podelile, so pro-glašene za ugasle še gostilničarska konce-sija Janeza Stražišarja v Mateni, Matevža Marna v Šmartnem na Savi in Franceta Ramovša v Zgor. Gameljnih št. 8.

† **Jožef Vlček.** Iz Prage je došla žalostna vest, da je dne 9. junija t. l. tam-kaj preminul v 57. letu starosti prvi pred-sednik zveze čeških gostilničarskih za-drug v kraljestvu češkem, gospod Josip Vlček, gostilničar v Pragi, član trgov-ske in obrtniške zbornice v Pragi, bivši član državnega obrtnega sveta, bivši sta-rostja zveze čeških zadrug gostilničarjev in točilcev v območju trgovske in obrtni-ške zbornice praške, bivši predsednikov namestnik praškega meščanskega dru-štva, član upravnega sveta gostilničarske pivovarne v Branica, član staromeščan-skega kluba svobodomiselne stranke, častni član praške gostilničarske zadruge itd. itd. Kruta smrt je vzela osrednji orga-nizaciji češkega gostilničarstva v kralje-stvu češkem izbornega in vztrajnega de-lavca, njegova goreča in neutrudljiva de-lavnost za prosep gostilničarskega stanu mu je pridobila trajno hvaležnost v srcih vseh stanovskih tovarišev. Pogreb je bil v petek dne 11. junija v Pragi na olšansko pokopališče.

Članom gostilničarske zadruge v Vel. Laščah. Za dan 25. majnika sklicani občni zbor se vsled prekasno dospelih vabil ni vršil, zato sklicuje načelstvo drugi **občni zbor na dan 24. junija** ob 10. uri do-poldne v prostore g. Fran Grebenca v Vel. Laščah.

Dnevni red:

1. Nagovor.
2. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
3. Letno poročilo. Računski zaključek za l. 1914 in poročilo računskih preglednikov.
4. Proračun za l. 1915 in sklepanje o dokladi za proračunjene stroške.
5. Razni predlogi in nasveti.

Opomnja: Pri občnem zboru zamore dobiti vsak član tudi potrebne tiskovine za prošnjo glede odpusta davkov.

Vel. Lašče, dne 1. maja 1915.

Zadruga gostilničarjev, krčmarjev i. t. d. v Vel. Laščah.

Franc Grebenc
t. č. podnačelnik.

Stanovske vesti.

Pivo in zaseženje slada po vojaški upravi. Vojaška uprava je na podlagi zakona o vojaških dajatvah zahtevala, da se ji dokončno prepusti del zalog na sladu, ki jih imajo sladne tovarne in pivovarne. Učinek se ni le pokazal s tem, da se je pivo znatno podražilo, ampak ga že zdaj občutno primanjkuje. Vsled pomanjkanja surovin so plzenske tovarne znatno skrčile izdelovanje plzenskega piva. Češka delniška pivovarna v Plznu je svojim od-jemalcem z okrožnico naznanila, da bo vsled pomanjkanja surovin in zaseženja sladnih zalog od 1. junija 1915 naprej od-jemalcem pošiljala le sedemdeset odstotkov one množine katero je ob istem času lanskega leta dobavila. Podobno so ukre-nile tudi druge pivovarne na Češkem; ne-kaj manjših pivovaren je pa obrat že po-polnoma ustavilo. — Radi ponovnega zvišanja pivnih cen grozijo solnograški gostilničarji uvesti bojkot piva. Solnograški gostilničarji so na pivovarne posebno hudi. Že o Veliki noči so namreč le-te po-dražile pivo za 5 K 80 vin. pri hektolitru, gostilničarji so takrat »zaokrožili« to vsoto pri drobnji prodaji na 8 K in državno pravdnitvo jih je prijelo zaradi — dra-ženja. Razprava se vrši te dni.

Gostilničarske izpremembe v Ljub-ljani. Marjeti Gorjupovi je magistratni gremij dovolil prenos njenega gostilničar-skega obrta iz hiše št. 2 v hišo št. 18 na Bregu; Mariji Gerčarjevi pa iz hiše št. 18 na Bregu v hišo št. 55 na Poljanski cesti; Viktorju Gärtnerju se je dovo-lilo točiti v njegovi slaščičarni sodavico, pokalice in druge brezalkoholne pijače. Preje je smel ponujati gostom le ledeno kavo in čokolado. Mariji Presinger-jevi, dosedanji zakupnici gostilničarske koncesije Ivane Jegličeve v hiši št. 1 Pred škofijo, se je podelilo lastno koncesijo v istih prostorih, pod pogojem, da Jegličeva svojo koncesijo odloži. Leon Poganičnik namerava prenesti kavarnarski obrt s Starega trga v lastno hišo, Florjanska uli-ca 6. Hotel »Bellevue« na Šišenskem raz-gledu se je zatvoril, prejšnji restavrater Friedel je vzel hotel pri »Južnem kolodvo-ru« v zakup.

Obrtne pravice in predpisi.

Kako je preskušati krajevno potreb-ščino pri prenosu gostilničarskega obrta v drug prostor istega kraja. (Razsodba

upravnega sodišča z dne 22. oktobra 1913.) V zmislu § 20, odst. 1. obrtnega reda se mora obrtna oblast pri dovoljenju prenosa gostilničarskega in krčmarskega obrta po § 16, lit. c, d, e v kak drug pro-stor istega kraja, ozirati na potrebščino prebivalstva. Iz te določbe, ki se ozira tudi na preskušnjo o krajevni potrebščini pri prenosu **obstojećih** obrtov, izhaja tudi, da to vprašanje ni le preiskati pri pomno-žitvi obrtov in da torej ni utemeljen ugo-vor, da ne more biti govora o pomanjka-nju krajevne potrebščine, ker je obrtnik isti obrt v isti hiši izvrševal in da torej ne gre za pomnožitev obrtov.

Ugovor, da je okolnost, da se prigla-šeni zopetni obrat ni na znanje vzel z ozi-rom na eventualno umaknitev obrtne pra-vice, nezakonita, ampak da bi morala oblast celo pri odklonitvi dovoljenja pre-nosa vzeti priglasitev na znanje in obrt-niku naročiti, da imenuje drugo obrtova-lišče, je zato neutemeljen, ker je stajališče v zmislu §§ 18 in 20 obrt. r. bistvena za-konita zahteva za izvrševanje gostilničar-skega in krčmarskega obrta, brez kate-rega bi se obrat obrta ne mogel dovoliti. Torej obrtnemu oblastvu ni treba na zna-nje vzeti samo naznanilo o zopetnem iz-vrševanju obrta, ne da bi se obenem do-ločilo stajališče, kjer se bo zopetni obrat vršil.

Obrtne zadruge. Kdor priglasi več obrtov, ki so v raznih zadrugah, mu je treba pristopiti kot član le eni zadrugi, katero si izbere. (Razsodba upravnega so-dišča z dne 24. septembra 1913.) § 107., odst. 3. obrt. reda se ozira na poseben slučaj, da kdo samostojno ali kot zakup-nik izvršuje več obrtov, ki niso združeni v eni zadrugi, vendar pa nalaga dolžnost, biti član vseh za te obrte obstoječih za-drug dobesedno le onemu, ki izvršuje več obrtov na podlagi večih obrtnih listov, oziroma koncesij. To izrecno omejitve članskega razmerja je zakon naravnost hotel priznati, kajti pri ugotovitvi te do-ločbe si je moral biti zakonodajec svest izjeme, ki jo dopušča § 12. obrt. reda od prepovedi kumulativne (skupne) prigla-sitve dveh ali več obrtov spričo obrtov, ki so v seznamu rokodelskih obrtov pod eno točko v isto skupino združeni. Združitvi takih obrtov v eni priglasitvi odgovarja pa rešitev priglasitve tudi v enem enot-nem aktu, namreč z izdajo enega obrtne-ga lista. Merodajno je tedaj pri tem, da onemu, ki na podlagi enega obrtnega lista izvršuje več obrtov, ni treba biti član vseh zadrug, ampak le ene. Sicer nastane pri tej razlagi zakona z ozirom na določilo § 107 obrt. reda, po katerem je treba že pri zglastitvi obrta izkazati plačilo določe-ne inkorporacijske pristojbine, vprašanje, komu pristoji izbira med večimi za član-stvo v pošteve prihajajočimi zadrugami. Ker je pa dolžnost priglasitelja, izkazati se pri zglastitvi s plačilom inkorporacijske pristojbine in ker ima po gorenji razlagi zakona priglasitelj pravico, biti član le ene zadruge, izvrši priglasitelj svojo dolžnost glede izkazila, da je plačal inkorporacijsko pristojbino že takrat, če izkaže plačilo in-korporacijske pristojbine pri eni izmed večih zadrug, torej sledi iz tega, da ima pri-glasitelj izbero, h kateri zadrugi hoče pri-padati.

Zadružne bolniške blagajne. Deloda-jalci niso obvezani za nadaljnje plačevanje zavarovalnih prispevkov po razrešitvi de-

lovnega razmerja tudi takrat ne, če se je opustila odglasitev delojemalcev. (Razsodba upravnega sodišča z dne 8. oktobra 1913.) V zmislu zakona o bolniškem zavarovanju iz leta 1888. mora delodajalec za odpuščenega delojemalca toliko časa plačevati bolniškozavarovalne prispevke, dokler ga pri bolniški blagajni pravilno ne odglasi. Ta določba pa ne velja za združne bolniške blagajne, ker se določilo bolniškozavarovalnega zakona o regresni obveznosti delodajalca za slučaj zamujene odglasitve ni privzelo v obrtno novelo z dne 7. februarja 1907 in je torej jasno, da oni podjetniki, ki zavarujejo svoje delavce in uslužbence pri kaki združni pomočniški blagajni, niso obvezani v slučaju zamujene odglasitve še nadalje od odpušta uslužbenca plačevati bolniške prispevke.

Razno.

* Nadzorovalne oblasti so opravičene, sklep okrajne bolniške blagajne kot protizakonit razveljaviti, po katerem naj bi se zdravnikom naročilo, sprejemati nakazila delodajalcev le takrat, če so ta pisana v jeziku blagajne. (Razsodba upravnega sodišča.) V zmislu § 16 bolniškozavarovalnega zakona ima predstojništvo

bolniške blagajne, ki vodi vse gospodarjenje, res pravico blagajniškim zdravnikom dajati potrebna navodila, vendar pa pri tem ne sme priti v nasprotje s predpisi bolniškozavarovalnega zakona. Kršenje teh predpisov je pa dano, če se blagajniškim zdravnikom ukaže, da naj odrečejo zdravniško pomoč takrat, ako predložijo blagajniški člani češke nakaznice, ker je v zmislu § 6 bolniškozavarovalnega zakona obveznost bolniške blagajne za dajatev zdravniške pomoči brezpogojna, in vsled tega predstojništvo ne more biti opravičeno, odkloniti izpolnitev te obveznosti iz kakega v zakonu neutemeljenega vzroka. Že sklep, da morajo blagajniški zdravniki nakaznice v češkem jeziku zavriniti, je smatrati kot kršenje zakona, ker se s tem onemogoči ali zavleče zdravljenje bolnega delavca, ki se v zakonu zahteva. Kar se tiče trditve glede poslovnega jezika bolniške blagajne, pa to nima nobene podlage, ker to že presega pravice, da bi se določil jezik bolniških nakazil, t. j. potrdil tretjih oseb.

* Izpogled donosa pomočniškega izprijčevala se ne more od višje instance razveljaviti. Ako je prositelj za samostojno izvrševanje kakega rokodelskega obrta donesel pripomočke, da je bil predpisani čas res kot pomočnik zaposlen, toda nima

za to veljavnih izprijčeval, mu deželna vlada ali namestništvo lahko izprijčevala donos predpisanih izprijčeval. Ta izprijčeval je prepuščen samostojni presoji deželne politične oblasti in če je ta brez dvoma prepričana o sposobnosti, oziroma porabi prosilca v predpisanem času ter dala dovoljenje po svoji prosti presoji, ne sme višja instance razveljaviti tak izprijčeval, ker v to ni dana nikaka zakonita podlaga.

* **Važna razsodba najvišjega sodnega dvora.** V nekem, pred kratkim do konca dognanem pravnem sporu je bilo v nasprotju z razsodbo druge inštanice in s sporazumom z razsodbo prve inštanice od najvišjega sodnega dvora za pravo spoznano, da se hotelska uprava, katera neobhodno služi za izvrševanje hotelske obrti, kot potreben del, ne sme z arubiti, ne glede ali se vodi eksekucija poleti med obratom ali pozimi, če obrat počiva.

* **Novo znamke po 3, 5, 10, 20 in 35 v** je izdala vlada in sicer se bodo prodajale s pribitkom po 1 v pri 3vinarskih, 2 v pri 5- in 10vinarskih ter 3 vinarje pri 20- in 35vinarskih znamkah. Znamke imajo slike različnih strok našega vojaštva in so prav lepe.

Naročajte „Gostilničarja“!

VERMOUTH-

vino najboljšo kakovosti prodaja po najnižji ceni tvrdka
Br. Novaković
vinska trgovina v Ljubljani.

Jakob Zalaznik
pekarija, slačičarna in kavarna 31 25—24
Stari trg 21
se priporoča sl. občinstvu posebno z dežele
na zajutrak.
Filijalke:
Mestni trg št. 6
Kolodvorska ulica št. 6.

Posredovalnica za službe
gostilničarske zadruga v Ljubljani
Marije Terezije cesta št. 16
posreduje brezplačno za vse službo iščooe
: v gostilničarskem obrtu :
Gospodarji iz Ljubljane plačajo 60 v, z dežele 1 K.
Tovariši gostilničarji! Poslužujte se le ugodne prilike!
26 23—24

Mestna hranilnica ljubljanska
Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.
Največja slovenska hranilnica.
Denarnega prometa koncem leta 1914 K 740.000.000—
Vlog „ 44.500.000—
Rezervnega zaklada „ 1.330.000—
Sprejema denarne vloge in jih obrestuje po
4 1/2 %
brez odbitka. Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.
Za varčevanje ima vpeljane lične **domače hranilnike.**

Vinska trgovina
Ant. Müllerja
v Domžalah
priporoča
p. n. gostilničarjem svojo veliko zalogo zajamčeno naravnih vin iz dolenskih, goriških, istiskih, hrvaških in štajerskih vinskih goric ter zagotavlja točno in solidno postrežbo po primernih cenah.
Vino se dostavlja na dom ali pošilja po železnici. 29 24—24

Z vsemi v špecerijsko in delikatesno stroko spadajočimi potrebščinami, kakor tudi z vseh vrst namiznimi in buteljskimi vini postreže gostilničarjem najceneje in najsolidneje tvrdka
8 25—24
T. MENCINGER, Ljubljana, vogal Sv. Petra ceste in Resljeve ceste.
Velepražarna za kavo z električnim obratom. **Zaloga mineralnih voda.**

Pristne kranjske klobase
razpošilja po 60 vin. komad
v poštnih zavojih najmanj 5 kilogramov po povzetju
Ivan Kos
mesar in gostilničar na Vrhniki.

Tovariši!
Tovarišice!
Kupujte le pri tvrdkah, ki podpirajo in oglašajo v „Gostilničarju“ v vašem glasilu.

Pivovarna Mengeš (Julius Stare)
naznanja, da je otvorila
na Vrhniki
novo zalogo piva za okraje Vrhnika, Logatec, Idrija in Cerknica.
Priporoča svoje priznane priljubljene izdelke zlasti marčno, dvojnemarčno in bavarsko pivo.
Natančnejše podatke daje ter sprejema naročila **Lovro Rogelj,** sodavičar in založnik mengeške pivovarne na Vrhniki.

Zaloga stekla, porcelana in svetiljk
Fr. Kolmann
 11 v Ljubljani 24-24
 dovoli gostilničarjem in kavararjem pri večji naročbi izdatno znižane cene.

A. Bajec
 cvetlični salon
 Pod Trančo 2
 vrtnarija
 Tržaška cesta 34
 v Ljubljani.

Deset zapovedi za kmetovalca
Deset zapovedi za zdravje
 dobi zastonj in poštne prosto vsak gostilničar in trgovec v poljubnem številu za razdelitev med 18 goste ter odjemalce. 24-24
 Treba le dopisnice z naslovom:
 Ub. pl. Trnkoczy, lekarna, Ljubljana.

Vinska trgovina in restavracija
Peter Stepič
 Spodnja Šiška štev. 256
 priporoča p. n. gostilničarjem svojo veliko zalogo zajamčeno naravnih vin iz dolenskih, goriških, istrskih in štajerskih vinskih gorc.
 Telefon št. 262.14 25-24

Pivovarna „Reininghaus“
 Gradec — Steinfeld
 priporočata svoja najboljša piva, kakor:
marčno carsko, vležano in bavarsko v sodkih in steklenicah. 27 23-24
 Specijaliteta **Reininghausovo dvojno sladno pivo „St. Peter“** v originalnih steklenicah.
 Glavno zastopstvo pivovarn **Reininghaus in Puntigam**
 Telefon št. 90. v Ljubljani, Martinova cesta 28. Telefon št. 90.

Pivovarna Göss
 priporoča svoje priznane priljubljene izdelke
marčna, cesarska, vležana, eksportna in bavarska piva
 v sodčkih in steklenicah.
Zastopnik: Fr. Sitar v Sp. Šiški.

Kranjska deželna vinarska zadruga v Ljubljani
 (deželni dvorec).
 Opozarjamo sl. občinstvo in tiste še posebno, ki se interesirajo za prava domača raznovrstna
namizna in desertna vina
 in sicer **Belokranjec, Dolenjec in Vipavec.**
 Vina so zajamčeno pristna, tako, da jih tudi častita duhovščina zanesljivo rabi za sv. maše.
 Vina se oddajajo od 56 litrov dalje. Desertna v buteljkah. Postrežba točna in solidna, cene nizke, posebno ker Deželna vinarska zadruga ne stremi po dobičku, ampak da povzdigne promet domačih vin kolikor mogoče. 23-24
 O kakovosti vin se lahko vsakdo prepriča v Unionski kleti v Ljubljani, kjer se točijo samo vina Deželne vinarske zadruge.

Svg. Signola
 30 Ljubljana, Dunajska cesta 13. 2424
 Zaloga raznovrstnega namizja za gostilne, hotele in kavarne.

Sanatorij Elizabetinum
 zdravilišče za notranje, kirurške in ženske bolezni. bolniška oskrba sester križark. Prosta izbira zdravnikov. — Cene zmerne. — Moderno opravljena Röntgenova soba. — Udobno urejeno kopališče z vsemi zdravnimi pripomočki.
 Poljanska cesta 16. 36 24-24 Telefon št. 141.

Vinska trgovina **Alojzij Zajec** v Spod. Šiški pri Ljubljani
 priporoča cenj. gostilničarjem in zasebnikom svoja priznana najboljša vina kot: dolenska, štajerska, goriška in istrsko belo in črno po znižanih cenah.
 Postrežba točna in zanesljiva.
 Dalje priporoča p. n. občinstvu hotel „Bellevue“ pri Ljubljani, ki ima krasno opremljene sobe z vsem komfortom za prenočišče tujcev in za letovišarje. V restavraciji se točijo najfinejša stara vina. Izborna kuhinja. Kava vedno na razpolago. Najlepši razgled na Ljubljano in okolico. Svež zrak in krasni izprehodi po tivolskem gozdu.
 Obenem se priporoča cenj. letovišarjem hotel „Stol“ na Blejski Dobravi poleg postaje Dobrava med Jesenicami in Bledom. Krasno opremljene sobe za cele družine in posameznike. Dobra restavracija s fino kuhinjo in dobrimi starimi vini ter kegljiščem in lepim senčnatim vrtom. Cene primerne. Lep izprehod do krasnega Vintgarja 1/4 ure. 15 24-24

Adria, delniška pivovarna, Trst
Varilnica v Senožečah.
 Vplačana glavnica **K 1,000.000**
 (Železniška postaja Divača.)
 :: Ustanovljena ::
I. 1820.
 priporoča svoje priznano dobro **Adria marčno, dvojno marčno in granatno pivo** v sodčkih in steklenicah po najnižjih cenah.

Pivovarna „UNION“ v Ljubljani
 (Spodnja Šiška)
 priporoča svoje izborne izdelke, kakor:
marčno, dvojno marčno in izvozno pivo v sodčkih in steklenicah.
 Dobé se tudi tropine in sladne cime, ki so kot živinska krma zelo priporočljive. 3 24-24

Ustanovljena 1. 1818.

Ustanovljena 1. 1818.

PIVOVARNA MENGEŠ

Julius Stare

priporoča svoje izborno vležano marčno, dvojno marčno in bavarsko pivo v sodčkih in steklenicah.

Naročila sprejemajo zaloge:

Ljubljana, Metelkova ulica št. 19, Borovnica, Cerklje na Gorenjskem, Dragomelj, Gameljne, Izlake, Javornik, Ježica, Kamnik, Kranj, Lesce, Medvode, Mokronog, Moravče, Motnik, Rudolfovo, Škofja Loka, Šmartno pri Litiji, Št. Vid pri Zatičini, na Vrhniki ali pivovarna v Mengšu. 1 25—24

Izboljšajte promet v svoji gostilni z najboljšim in najcenejšim češkim budjejeviškim delniškim pivom

plzenskega tipa.

Zahtevajte v gostilnah ljubljanskih, v Grandhotelu Balkan Trst, hotelu Lacroma Gradež, Palace hrvatske štedionice Zagreb, Napredak Sarajevo, Beránek Banjaluka itd. to pivo.

52 24—24 Informacije daje Češka delniška pivovarna v Čeških Budejovicah, Roza Rohrmann v Ljubljani, Bogumil Poška v Trstu.

KLEINOSCHEG- DERBY SEC

39 25—24

Vinometre „Bernatot“. — Asbestov bombaž in prašek. — Eponit. — Francosko želatino. Lipovo oglje. — Marmornat prašek. — Modro galico. — Natrijev bisulfit. — Ribji mehur. Špansko zemljo. — Tanin. — Žveplo na asbestu. — Žveplo v prahu. — Limonovo kislino. — Vinsko kislino. — Soda bikarbono. — Strupa proste barve itd.

ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija Anton Kanc

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Edina zaloga in podjetje te vrste na Kranjskem.
Zastopstvo za Štajersko, Primorje in Goriško.

GRAMOFONE GODBENE AVTOMATE na utež ali elektriko,
GRAMOFONSKE PLOŠČE - KLAVIRJE - PIANINE
posamezne dele, vzmeti, igle i. t. d.

A. RASBERGER, Ljubljana

Sodna ulica št. 5. Poleg c. kr. deželne sodnije.

Edina strokovna delavnica za popravo vseh vrst avtomatov in gramofonov, če tudi niso bili pri meni kupljeni.

Ugodna zamenjava starih obrabljenih plošč. Odplačevanje v malih mesečnih obrokih.

POZOR! Na željo postavim v vsako gostilno godbeni avtomat ali gramofon, da se z nabranim denarjem isti sam odplačuje. Stare avtomate vzamem po najvišji ceni v račun. Zahtevajte cenik.

2 25—24

I. kranjska tovarna mineralnih vodá, sodavice i. t. d.

Ljubljana, Slomškova ulica 27

priporoča:

sodavico, pokalice, naravni malinov in citronov sok, nadalje izborne sadne pijače v patent. steklenicah: jagodovec, nektar, kristalno citronado, jabolčni biser.

Gostilničarji, podpirajte lastno podjetje!

28 25—24

Priporočamo svojim cenjenim ::
tovarišem gostilničarjem izborno
marčno, dvojnomarčno
termalno in granatno ::

PIVO

največje slovenske narodne tvrdke:
Delniška družba združenih
pivovaren Žalec in Laški trg
v Ljubljani.